

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.01:7

Анна Бокшан

Закарпатська академія мистецтв

ORCID ID 0000-0002-5263-2515

DOI 10.24139/2312-5993/2026.02(2)/003-013

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ: СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА

У статті досліджується сутність мистецької освіти як складного педагогічного феномену, розкриваються її теоретико-методологічні засади та структурні компоненти в контексті сучасного педагогічного дискурсу. Проаналізовано наукові підходи до трактування поняття «мистецька освіта», визначено її місце в системі педагогічних наук та роль у формуванні творчої особистості. Обґрунтовано, що мистецька освіта є важливим чинником розвитку художньо-естетичної культури, творчих здібностей, ціннісних орієнтацій і професійних компетентностей здобувачів освіти. Вона охоплює саму освітню систему та процес виховання особистості різними видами мистецтва. Крім того, це поняття позначає мережу профільних закладів освіти та комплекс відповідних навчальних дисциплін. Охарактеризовано основні структурні компоненти мистецької освіти, що об'єднує в собі організаційні, змістові та процесуальні компоненти. Зроблено висновок про значущість мистецької освіти як складової всебічного розвитку особистості та важливого напрямку сучасної педагогічної теорії і практики.

Ключові слова: мистецтво, мистецька освіта, педагогічний дискурс, структура мистецької освіти, художньо-естетичний розвиток, творча особистість, освітній простір, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси в сучасному українському соціумі, зумовлені євроінтеграцією, цифровізацією та реформуванням освітньої галузі, диктують нові вимоги до модернізації мистецької освіти як базового елемента соціокультурного простору. Мистецька освіта трансформується з суто прикладного інструменту засвоєння профільних знань на фундаментальний чинник соціокультурного поступу. Цей інститут забезпечує ментальну стійкість громади, стимулює креативну економіку, транслює соціокультурний досвід та сприяє повноцінному входженню держави у глобальне культурне середовище.

Сьогодні доведено, що мистецтво безпосередньо впливає на розвиток творчих здібностей, емоційного стану та цінностей людини. Воно слугує провідником у світ культури й знань, допомагаючи особистості гармонійно влитися в суспільство.

Аналіз актуальних досліджень. Витоки філософського розуміння мистецтва, краси та творчості заклали ще давньогрецькі мислителі. Наприклад, Сократ вважав, що справжня краса полягає у самовдосконаленні людини, яка прагне до внутрішньої гармонії. Для нього прекрасне не існує саме по собі, а проявляється через конкретні речі та є ознакою досконалості світу. Платон натомість бачив у творчості особливий стан натхнення, схожий на «одержимість», яка наближає людину до вищого розуму та божественного начала. Його учень Аристотель створив цілісну систему поглядів на мистецтво. Він наголошував, що художня діяльність допомагає людині піднятися над буденністю та створювати глибокі образи, які відображають загальні життєві принципи (Красовська, 2017, с. 46).

Питання мистецтва займало важливе місце у філософії Нового часу та Просвітництва. Г. Гегель ототожнював мистецтво виключно з художньою діяльністю людини. У подібному напрямку міркував і Д. Дідро, для якого мистецтво було основним втіленням прекрасного. Французький мислитель вважав, що краса є об'єктивною і криється в самій дійсності – у тому, як реальні речі та явища пов'язані між собою (Гудовсек, 2017, с. 17).

В українській культурі та філософії особливе місце посідає Григорій Сковорода, який бачив у мистецтві не просто спосіб пізнання світу, а особливу діяльність, яка допомагає людині знайти внутрішню свободу, розвинути духовність і зрозуміти себе. Мислитель наголошував саме на виховній ролі мистецтва (Колесник, 1996, с. 84). На його думку, і філософія, і художня творчість мають допомагати людині пізнати свою суть. Г. Сковорода вважав за необхідне розвивати природні таланти людини для її морального зростання, тому тісно пов'язував мистецьку освіту з вихованням, етикою та естетикою.

Сучасні науковці, зокрема І. Зязюн та Г. Сагач, розглядають мистецтво як особливий спосіб відображення навколишнього світу та внутрішнього життя людини, який дає їй можливість самовираження (Зязюн & Сагач, 1997). Дослідниця О. Отич визначає мистецтво як творчу діяльність і форму суспільної свідомості, що спрямована на осмислення буття. Через художні образи людина пізнає світ, взаємини між людьми та виражає свої естетичні цінності. У такому розумінні мистецтво є невіддільною частиною культури (Отич, 2009, с. 26).

Мета статті: визначити особливості мистецької освіти як педагогічного феномена, обґрунтувати її місце в педагогічній науці та

охарактеризувати структуру, основні компоненти і функції в контексті сучасних освітніх трансформацій.

Методи дослідження: методи аналізу, порівняння, систематизації, які дали можливість опрацювати джерельну базу з означеної проблематики; методи синтезу та узагальнення – для трактування сутності мистецької освіти, визначення її структури та змістових характеристик.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво відіграє важливу роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості, сприяючи розкриттю творчих здібностей та самореалізації людини (Дерев'янка, 2001).

У «Мистецькому словнику-довіднику» поняття «мистецтво» визначається як «естетичне опанування світу в процесі художньої творчості як особливого виду людської діяльності, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів» (Мистецький словник-довідник, 2017, с. 24).

Згідно з енциклопедичними джерелами, зміст трактування «мистецька освіта» є комплексним. Він охоплює саму освітню систему та процес виховання особистості різними видами мистецтва. Крім того, це поняття позначає мережу профільних закладів освіти та комплекс відповідних навчальних дисциплін (Кремень, 2008; Шапран, 2016). Така різноманітність значень об'єднує в собі організаційні, змістові та процесуальні компоненти.

Мистецька освіта є одним із провідних чинників розвитку та становлення цілісної особистості, її духовного світу, творчої індивідуальності, інтелектуального потенціалу і емоційної культури (Дерев'янка, 2001).

На думку науковців-дослідників, структура мистецької освіти – це цілісна багаторівнева система. Вона допомагає людині розвиватися творчо й естетично, береже культурну спадщину та здійснює професійну підготовку майбутніх фахівців у сфері мистецтва. Сьогодні у наукових працях мистецьку освіту часто вивчають як масштабне явище, що одночасно поєднує в собі культуру та педагогіку.

Згідно із Законом України «Про освіту» (2017), мистецька освіта визначається як спеціалізований складник освітньої системи, що забезпечує розвиток спеціальних знань, естетичної культури та ціннісних орієнтацій особистості через активну художньо-творчу діяльність. Вона поєднує професійні та загальнокультурні компетентності, сприяє творчій самореалізації здобувачів освіти та набуттю ними фахових кваліфікацій у різних галузях мистецької діяльності.

У сучасній системі мистецької освіти виокремлюють два основні напрями: загальний та спеціалізований. Загальний напрям охоплює різні види мистецтва, зокрема музичне, образотворче, хореографічне, театральне та кіномистецтво, і спрямований на розвиток загальнокультурних компетентностей особистості, її естетичної культури та творчого потенціалу. Спеціалізований напрям орієнтований на професійну підготовку майбутніх митців і передбачає формування фахових компетентностей, необхідних для здійснення професійної діяльності у сфері мистецтва (Рудницька, 2000, с. 3; Бусел, 2005, с. 504).

На основі історіографічного аналізу розвитку мистецької освіти Р. Шмагало зазначає, що тривалий час вона не сприймалася як самостійна галузь знань. Натомість мистецька освіта розглядалася переважно як допоміжний компонент сфери мистецтва, виконуючи функцію забезпечення його потреб та розвитку (Шмагало, 2005, с.6).

У дослідженні М. Пічура трактується, що «мистецька освіта є суспільним явищем збагачення духовної культури нації, що відповідно до розподілу праці і соціальних ролей охоплює загальний і спеціальний (професійний) різновиди в національній освітній системі та є предметом широко розгорнутих теоретичних і прикладних наукових досліджень музичного, хореографічного, театального, образотворчого та інших художньо-видових спрямувань» (Пічкур, 2022, с. 10).

У своїх працях Т. Паньок виокремлює три ключові аспекти мистецької освіти: процес виховання й особистісного зростання засобами різних видів мистецтва; мережу закладів освіти, що забезпечують як професійну підготовку майбутніх фахівців, так і загальний естетичний розвиток; комплекс дисциплін художнього профілю (Паньок, 2008).

Науковці Л. Масол, О. Гайдамака, Е. Белкіна, О. Калініченко, І. Руденко наголошують, що мистецька освіта виступає посередником між суспільно значущими культурними цінностями та особистістю, забезпечуючи засвоєння загальнокультурних, художньо-пізнавальних, комунікативних компетентностей. Водночас вона сприяє формуванню потреби та здатності до художньо-творчої самореалізації, а також духовного самовдосконалення особистості впродовж усього життя (Масол, Гайдамака, ... & Руденко, 2006, с. 35).

Дослідниця Г. Падалка обґрунтовує міждисциплінарний характер мистецької освіти, яка розвивається на стику культурологічного, педагогічного, естетичного та мистецтвознавчого знання. При цьому

ключовим результатом її функціонування науковець визначає формування духовної культури молоді, що постає важливим чинником розвитку та становлення ціннісно-світоглядної сфери особистості людини (Падалка, 2008, с. 26).

Науковиця О. Хижна трактує мистецьку освіту як процес духовно-практичного досягнення мистецтва, спрямований на формування духовності особистості. На думку дослідниці, результатом такого процесу є розвиток моральних та естетичних якостей людини, а також становлення її ціннісного ставлення до явищ культури й суспільного життя (Хижна, 2007, с. 22).

На думку О. Отич, педагогіка мистецтва є самостійною галуззю наукового знання, яка забезпечує теоретичне узагальнення та систематизацію наукових досліджень, пов'язаних із реалізацією педагогічного потенціалу мистецтва в процесі формування особистості та розвитку її індивідуальності. Крім того, вона охоплює практичну художньо-педагогічну та освітню діяльність в різних закладах освіти засобами мистецтва (Отич, 2009, с. 26).

Науковці-дослідники Н. Кравцова, Л. Василевська-Скупа та І. Швець наголошують, що мистецька освіта є важливим складником сучасного культурно-освітнього середовища. Її значущість зумовлена здатністю забезпечувати розвиток творчих здібностей молоді, формувати систему художньо-естетичних цінностей та сприяти збереженню й утвердженню національної та культурної ідентичності. Освітній процес орієнтований не тільки на підготовку компетентних фахівців, а й формування соціально-комунікативних умінь, необхідних для розвитку інтелектуального й культурного потенціалу суспільства (Кравцова, Василевська-Скупа & Швець, 2025).

Дослідники О. Комаровська та Н. Миропольська зазначають, що у системі мистецької освіти доцільно виокремити низку взаємопов'язаних домінант, які визначають її змістове наповнення та напрями розвитку: по-перше, простежується послідовне та практичне використання універсального характеру мистецтва як специфічної форми художнього пізнання дійсності; По-друге, мистецька освіта розглядається як важливий системоутворювальний компонент особистісного становлення, що сприяє інтеграції інтелектуальної, емоційної та аксіологічної сфер розвитку; по-третє, мистецька освіта справляє вагомий вплив на становлення компетентної сфери особистості (залучення до різних видів мистецької діяльності стимулює

розвиток творчого потенціалу та креативності, підвищує мотивацію до художнього пізнання й забезпечує активне включення особистості в різні форми творчої самореалізації). Таким чином, мистецька освіта постає універсальним естетико-виховним і особистісно-розвивальним компонентом освіти, що зумовлює особливу роль педагогіки мистецтва у забезпеченні гармонійного та цілісного розвитку особистості (Комаровська & Миропольська, 2022, с. 35).

У науковому дискурсі мистецьку освіту визначається як соціокультурний феномен, що відображає її органічний зв'язок із мистецтвом як специфічною формою суспільної свідомості. Вона розглядається як спосіб художнього пізнання дійсності та визначення особистістю власного місця у світі, а також як вид творчої діяльності, спрямованої на розвиток особистості та трансформацію соціокультурного середовища (Мартинів & Мартинів, 2025, с. 124).

Науковець О. Олексюк підкреслює інтегративний характер мистецької освіти, що поєднує навчальну, виховну та розвивальну функції. У процесі взаємодії з мистецтвом вона забезпечує формування світоглядних орієнтацій, емоційної культури та творчого потенціалу особистості (Олексюк, 2020).

За визначенням О. Ушакової, мистецька освіта постає як цілісна педагогічна система формування компетентностей, що ґрунтується на засвоєнні і створенні художніх цінностей. Вона сприяє розвитку творчої індивідуальності, самоідентифікації та соціалізації здобувачів освіти, забезпечуючи їхній особистісний і культурний розвиток (Ушакова, 2025).

Науковці О. Кучай, Т. Кучай та А. Чичук трактують мистецьку освіту як поліфункціональний соціокультурний процес, що забезпечує «становлення духовності особистості у взаємозв'язку й взаємодоповнюваності» (Кучай, Кучай & Чичук, 2024, с. 32).

Узагальнення наукових підходів вітчизняних дослідників свідчить, що мистецька освіта постає як цілісний педагогічний і соціокультурний процес, орієнтований на розвиток творчого потенціалу особистості, формування її духовних цінностей та збагачення естетичного досвіду.

У наукових працях зарубіжних дослідників мистецька освіта трактується як вагомий складник загальної освіти, який забезпечує розвиток креативності, критичного мислення, культурної ідентичності та навичок міжкультурної комунікації. Міжнародні освітні організації акцентують увагу на мистецькій освіті як важливому засобі формування

цілісної особистості, яка здатна до творчого самовираження та активної участі у культурному житті суспільства. Узагальнення зарубіжних наукових підходів свідчить про поліаспектність трактування мистецької освіти та її вагому роль у формуванні особистості, розвитку мислення та збагачення культурного досвіду індивіда.

Американський вчений Е. Айснер розглядає мистецьку освіту як фундаментальний чинник розвитку мислення та свідомості людини, підкреслюючи її здатність трансформувати біологічні передумови індивіда в культурно сформований інтелектуальний потенціал. У його концепції мистецтво постає як специфічна форма пізнання дійсності, що розширює можливості сприйняття, інтерпретації та осмислення реальності через образно-символічну «мову» культури (Eisner, 2003).

В австралійських наукових підходах (Т. Персо, Г. Наттон, Дж. Фрейзер, С. Сілберн та А. Тейт) мистецька освіта трактується як цілісна освітня сфера, яка інтегрує навчання мистецтвам і навчання засобами мистецтва, забезпечуючи комплексний розвиток особистості. Вони наголошують, що мистецтво постає як специфічна комунікативна система, що функціонує на основі особливих кодів і смислових структур, які формують культурні уявлення, а також забезпечують розвиток творчості, самовираження та соціально-емоційних компетентностей здобувачів освіти. За такого підходу мистецька освіта постає як міждисциплінарне явище, що забезпечує її інтеграцію в різні освітні галузі та сприяє комплексному розвитку особистості (Perso, Nutton, Fraser, ... & Tait, 2011).

Прикладний вимір мистецької освіти, за Дж. Рід, визначається як системний освітній процес опанування мистецтва в його різних видах, спрямований на розвиток творчого самовираження, візуальної грамотності та естетичного сприйняття. При цьому наголошується, що поряд із засвоєнням художніх технік важливим є усвідомлення мистецтва в історичному, культурному та соціальному контекстах (Reed, 2025).

Науковець Д. Берек наголошує на практико-орієнтованій спрямованості мистецької освіти, трактуючи її як сферу знань і діяльності, пов'язану передусім із візуальними мистецтвами. Вчений підкреслює, що мистецька освіта формує специфічні когнітивні моделі мислення та сприяє розвитку здатності до творчого вирішення життєвих проблем на основі художньо-практичного досвіду (Berek, 2020).

Соціокультурний вимір мистецької освіти розкривається у працях учених Р. Хуан, К. Руттен, М. Валке та Ч. Чжу, які розглядають її як

важливий складник освітнього середовища закладу освіти, спрямований на гармонійний розвиток особистості. Дослідники підкреслюють, що мистецька освіта виконує не лише навчальну, а й виховну функцію та сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, емоційної чутливості та соціальної відповідальності здобувачів освіти (Huang, Rutten, ... & Zhu, 2022).

Дослідник Ч. Чень підкреслює інтегративний потенціал мистецької освіти, розглядаючи її як системоутворювальну освітню галузь, здатну інтегрувати знання з різних дисциплін. Вона забезпечує поєднання наукових, культурних і технологічних компонентів навчання та сприяє міждисциплінарній інтеграції освітнього процесу (Chen, 2023).

Узагальнення зарубіжних наукових підходів засвідчує, що мистецька освіта трактується як складний інтегративний феномен, який об'єднує освітні, культурні та соціальні функції. Вона орієнтована не лише на розвиток художніх здібностей, а й на формування творчого мислення, культурної ідентичності, соціальної відповідальності та готовності особистості до активної участі в культурному та суспільному житті.

Аналіз наукових джерел вітчизняних і зарубіжних дослідників дає змогу виокремити ключові характеристики мистецької освіти. У сучасному освітньому просторі вона трактується як форма навчання, що інтегрує різні види мистецької діяльності та знань, формуючи багатовимірний освітній досвід особистості. Таке поєднання не обмежується окремими дисциплінами, а інтегрує їх у цілісну освітню систему, в межах якої знання з різних галузей взаємодіють і взаємозбагачуються. Перевага такої інтеграції полягає у розширенні освітніх горизонтів та стимулюванні здатності здобувачів освіти переносити і застосовувати мистецькі принципи в контексті різних предметів і життєвих ситуацій – від природничих наук до соціальних практик.

Мистецька освіта відіграє важливу роль у збереженні та розвитку національних культурних традицій, сприяє процесам етнічної самоідентифікації і інтеграції особистості та її інтеграції в національний й світовий духовно-культурний простір. Залучення до мистецтва відкриває можливості для пізнання різноманіття культур, формує здатність до розуміння й прийняття інших людей, сприяє розвитку толерантної свідомості, гуманістичних цінностей і духовно-моральних орієнтирів особистості (Капська, 1995).

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного аналізу можна сформулювати узагальнене визначення

мистецької освіти як цілісної, багаторівневої педагогічної та соціокультурної системи, що реалізується в межах формальної, неформальної й інформальної освіти та спрямована на розвиток творчих здібностей, художнього мислення, естетичної свідомості й професійних компетентностей особистості засобами різних видів мистецтва. Вона сприяє розвитку креативності, критичного й образного мислення, естетичної чутливості, культурної ідентичності та соціальної відповідальності особистості, забезпечуючи її самореалізацію, гармонійний особистісний розвиток і активну інтеграцію у сучасний соціокультурний простір. Важливою характеристикою мистецької освіти є її роль як чинника міжкультурного діалогу, збереження та трансляції національних і загальнолюдських цінностей, а також розвитку інноваційного потенціалу особистості в умовах цифровізації та глобалізації.

Мистецька освіта постає як трансформативний освітній простір, у межах якого органічно інтегруються традиційні культурні надбання та інноваційні освітні практики, зокрема педагогічні технології та міждисциплінарні підходи, що сприяє підготовці висококваліфікованих, творчо орієнтованих, культурно свідомих і соціально відповідальних громадян.

ЛІТЕРАТУРА

- Бусел, В. Т. (Ред.). (2005). *Великий тлумачний словник сучасної української мови* (з дод. і допов.). Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун».
- Гудовсек, О. А. (2017). Динаміка історичного розвитку поняття «мистецтво»: філософський аспект. *Сучасні вимоги до організації та проведення історико-педагогічних досліджень : зб. матеріалів наук.-методолог. семінару*. (с. 17–18). Київ, Україна : ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.
- Дерев'янка, Н. (2001). Теоретичні основи системного підходу до формування громадянської культури особистості. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного інституту*. 4. 7–13.
- Зязюн, І. А. & Сагач, Г. М. (1997). *Краса педагогічної дії : навч. посіб.* Київ. Україна : Укр.-фінський ін-т менеджменту і бізнесу. 302.
- Капська, А. (1995). Самореалізація особистості студента в системі формування ціннісних орієнтацій. *Високі технології виховання : матеріали I міжнародної науково-практ. конф.* (с. 76–79). 29-31 травня, 1995, Харків.
- Колесник, М. (1996). Естетичні погляди Григорія Сковороди. *Сіверянський літопис*. 4. 81–86.
- Комаровська, О. А. & Миропольська, Н. Є. (2022). До проблеми підготовки вчителя у сучасному вимірі мистецької освіти. *Professional Art Education*. 3. (1). 33–43.
- Кравцова, Н., Василевська-Скупа, Л. & Швець, І. (2025). Виклики сучасної мистецької освіти: перспективи професійної підготовки майбутнього вчителя. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 219. 176–181.
- Красовська, О. О. (2017). *Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької*

- освіти засобами інноваційних технологій. (Дис. д-ра пед. наук). Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир.
- Кремень, В. Г. (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком Інтер.
- Кучай, О. В., Кучай, Т. П. & Чичук, А. П. (2024). Взаємопов'язаний характер функцій мистецької освіти. *Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences*. 8. 31–36.
- Мартинів, Л. І. & Мартинів, О. О. (2025). Особливості мистецької освіти в умовах сьогодення. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2. 122–126.
- Масол, Л. М., Гайдамака, О. В., ... & Руденко, І. В. (2006). *Методика навчання мистецтва*. Харків: Веста: Видавництво «Ранок».
- Мистецький словник-довідник. Для вчителів предметів художньо-естетичного циклу (за новими програмами). (2017). Черкаси.
- Олексюк, О. (2020). Міждисциплінарність у розвитку постнекласичної мистецької освіти. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 4.
- Отлич, О. М. (2009). *Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти*: моногр. Чернівці: Зелена Буковина.
- Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін*. Київ: Освіта України.
- Паньок, Т. (2018). *Мистецька освіта*. Енциклопедія Сучасної України. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України.
- Пічкур, М. (2022). *Образотворча підготовка студентів мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти*: моногр. Київ: Видавництво Ліра-К.
- Рудницька, О. (2000). Теоретичні засади сучасної мистецької освіти. *Діалог культур. Україна у світовому контексті: художня освіта*, 5, 3–12.
- Ушакова, О. А. (2025). Формування ключових компетентностей здобувачів початкової мистецької освіти через призму функцій музичного мистецтва. *Академічні візії*. 40. 1–10.
- Хижна, О. П. (2007). *Художньо-педагогічна діяльність учителя початкової школи (теоретико-методологічний та методичний аспекти)* : моногр. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова.
- Шапран, О. І. (ред.) (2016). *Сучасний психолого-педагогічний словник*. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я. М.
- Шмагало, Р.Т. (2005). *Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції*. Львів: Українські технології.
- Berek, D. L. (2020). *Art education*. In EBSCO Research Starters. EBSCO.
- Chen, Z. (2023). Practical study of interdisciplinary integration of art teaching in primary and secondary schools. *Frontiers in Humanities and Social Sciences*. 3(9). 150–155.
- Eisner, E. W. (2003). The arts and the creation of mind. *Language Arts*. 80 (5). 340–344.
- Huang, R., Rutten, K., Valcke, M., & Zhu, C. (2022). A systematic literature review on the function of art education in China (2001–2021). In *Proceedings of the International Academic Conference on Art, Educational Innovation and Information Technology*: AEIIT Francis Academic Press.
- Perso, T., Nutton, G., Fraser, J., Silburn, S.R. & Tait, A. (2011). The Arts' in education: A review of arts in schools and arts-based teaching models that improve school engagement, academic, social and cultural learning. *Darwin: Menzies School of Health Research*.
- Reed, J. (2025). *Art Education Definition, History & Importance*.

SUMMARY

Bokshan Anna. Art education in pedagogical discourse: essence and structure.

The article explores the essence of art education as a complex pedagogical phenomenon, revealing its theoretical and methodological foundations as well as its structural components within the context of contemporary pedagogical discourse. Scientific approaches to interpreting the concept of “art education” are analyzed, its place within the system of pedagogical sciences is defined, and its role in the formation of a creative personality is highlighted. It is considered that the structure of art education is a holistic multi-level system. It supports a person’s creative and aesthetic development, preserves cultural heritage, and provides professional training for future specialists in the field of art. It is substantiated that art education is an important factor in the development of artistic and aesthetic culture, creative abilities, value orientations, and professional competencies of students. It encompasses both the educational system itself and the process of educating individuals through various forms of art. In addition, this concept refers to a network of specialized educational institutions and a set of relevant academic disciplines. The main structural components of art education are characterized, integrating organizational, content-related, and procedural elements. Attention is drawn to the necessity of integrating traditional and modern approaches to the organization of art education in the context of the modernization of the educational environment. It is concluded that art education is a significant component of the comprehensive development of the individual and an important direction of contemporary pedagogical theory and practice as a transformative educational space, within which traditional cultural heritage is organically integrated with innovative educational practices, including pedagogical technologies and interdisciplinary approaches. This contributes to the preparation of highly qualified, creatively oriented, culturally aware, and socially responsible citizens.

Key words: art, art education, pedagogical discourse, structure of art education, artistic and aesthetic development, creative personality, educational space, professional training.

УДК 37.014:005.591.6:005.8

Оксана Большая

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0003-0543-5196

Олена Жданова-Неділько

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0002-1414-2355

Ірина Бабенко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-6481-014X

DOI 10.24139/2312-5993/2026.02(2)/013-022

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙ ТА ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти впровадження освітніх інновацій і проєктної діяльності в умовах сучасних трансформацій з акцентом на формування конкурентоспроможності закладів вищої освіти. Обґрунтовано, що освіта є стратегічним ресурсом розвитку суспільства,